

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG

Celem tego dokumentu jest poinformowanie opinii publicznej i zainteresowanych stron o przyszłej działalności legislacyjnej Komisji, aby umożliwić przekazanie informacji zwrotnych na temat przyjętego przez Komisję podejścia do wskazanego problemu i możliwych rozwiązań, a także wszelkich innych istotnych informacji, m.in. na temat możliwych skutków poszczególnych wariantów.

⚠ Należy sfinalizować niniejszy dokument na jak najwcześniejszym etapie procesu oceny skutków, aby umożliwić optymalne wykorzystanie informacji zwrotnych otrzymanych od zainteresowanych stron.

TYTUŁ INICJATYWY	Produkty krytyczne – dywersyfikacja łańcuchów dostaw (DiversifyEU)
WIODĄCA DG (ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ)	Dyrekcja Generalna ds. Handlu i Bezpieczeństwa Gospodarczego – Działy „Strategia” (A2) / Bezpieczeństwo Gospodarcze (F1)
PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY	Do ustalenia
ORIENTACYJNY HARMONOGRAM	IV kwartał 2026 r.
INFORMACJE DODATKOWE	- [link do odpowiedniej strony internetowej]

Dokument przeznaczony wyłącznie do celów informacyjnych. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie.

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

Wzmocnienie odporności łańcucha dostaw i zmniejszenie zależności w przypadku produktów krytycznych to jeden z sześciu obszarów priorytetowych wysokiego ryzyka wskazanych we [wspólnym komunikacie w sprawie wzmocnienia bezpieczeństwa gospodarczego UE](#) z grudnia 2025 r. W komunikacie podkreślono podatność UE na zagrożenia łańcuchów dostaw związane z niektórymi surowcami krytycznymi, materiałami przetworzonymi i zaawansowanymi, komponentami czystych technologii i technologiami krytycznymi.

Przywódcy UE na posiedzeniu Rady 18–19 czerwca 2026 r. zgodzili się na szczeblu politycznym co do potrzeby dokonania postępów w zakresie środków dywersyfikacji importu – wyraźnie uznano w ten sposób potrzebę przyspieszenia działań na rzecz zmniejszenia krytycznych zależności i wzmocnienia odporności łańcucha dostaw. Wiąże się to z pełnym wykorzystaniem istniejących instrumentów jednolitego rynku, zidentyfikowaniem wszelkich utrzymujących się luk i wprowadzaniem w razie potrzeby nowych środków.

W tym celu Komisja zamierza przedstawić **pakiet na rzecz dywersyfikacji**, aby wdrożyć politykę i wspierać szybszą dywersyfikację łańcuchów dostaw oraz zmniejszać zależności w sektorach krytycznych w całym łańcuchu wartości. Inicjatywa ta może obejmować bardziej efektywne wykorzystanie istniejących lub proponowanych środków, utworzenie nowego instrumentu dywersyfikacji handlu, dostosowanie istniejących instrumentów jednolitego rynku oraz wprowadzenie innych środków służących opracowaniu

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Problem dotyczy krytycznego uzależnienia od krajów, które dominują jako dostawcy produktów i surowców używanych w sektorach o strategicznym znaczeniu dla jednolitego rynku i bezpieczeństwa gospodarczego UE. Niektóre kraje spoza UE w coraz większym stopniu wykorzystują te zależności gospodarcze, co ma bezpośrednie konsekwencje dla bezpieczeństwa i konkurencyjności UE.

Zależności te są przyczyną narażenia na zakłócenia dostaw, presję geopolityczną i zmienność rynku, funkcjonowanie krytycznych sektorów przemysłu i szerzej pojętej gospodarki UE. Osłabienie zdolności przemysłowych UE w łańcuchach dostaw o kluczowym znaczeniu dla obronności, cyberbezpieczeństwa, energetyki, łączności lub infrastruktury krytycznej również stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa gospodarczego. Należy wziąć pod uwagę, w jaki sposób długotrwałe zaniżanie cen, subsydiowana nadwyżka mocy produkcyjnych lub obchodzenie obowiązujących zasad mogą wpłynąć na cele UE w zakresie dywersyfikacji.

Dotychczasowe działania na rzecz ograniczenia ryzyka zwiększyły dostępne możliwości dywersyfikacji, co obejmuje zawieranie umów o wolnym handlu w celu propagowania przywozu od bardziej zróżnicowanej grupy dostawców, a także przyjęcie środków dotyczących jednolitego rynku. Dywersyfikacja nie postępuje jednak wystarczająco szybko w sektorach krytycznych. Jednym z powodów jest brak odpowiednich sygnałów cenowych dla przedsiębiorstw, innym jest brak zachęt dla przedsiębiorstw do kształtowania decyzji inwestycyjnych dotyczących pozyskiwania, przetwarzania lub recyklingu produktów i surowców o znaczeniu strategicznym. Ponadto dominujące kraje spoza UE i przedsiębiorstwa w tych krajach zareagowały już na obowiązujący unijny zestaw narzędzi ograniczania ryzyka, wprowadzając strategie takie jak przekierowanie handlu, prowadzenie działalności za pośrednictwem jednostek zależnych spoza UE, restrukturyzacja własności, obchodzenie przepisów UE poprzez celowy brak współpracy, podejmowane z wyprzedzeniem inwestycje czy też zmiana klasyfikacji taryfowej towarów w celu osłabienia lub obejścia istniejących ograniczeń. W związku z tym istnieje wyraźna potrzeba dalszego ograniczania ryzyka i dywersyfikacji.

UE musi nie tylko umożliwiać dywersyfikację – musi zacząć ją aktywnie napędzać. Wymaga to środków, które ograniczą istniejące krytyczne zależności, zapobiegną powstawaniu nowych i zapewnią, aby odbywało się to szybciej i w bardziej kompleksowych i spójnych ramach regulacyjnych.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Handel stanowi obszar wyłącznej kompetencji UE zgodnie z art. 207 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Jedynie działania na szczeblu UE mogą skutecznie sprostać wyzwaniom związanym z handlem i dotyczącym krytycznych zależności w imporcie. Podstawą prawną środków mających na celu zapewnienie właściwego funkcjonowania jednolitego rynku jest art. 114 TFUE. Różne podejścia krajowe nie tylko wykraczałyby poza kompetencje prawne państw członkowskich w tej dziedzinie, ale również wiązałyby się z ryzykiem fragmentacji jednolitego rynku.

Spójne ramy na szczeblu UE zapewniają spójność i wzajemne wzmocnianie się działań dywersyfikacyjnych, proporcjonalnie do skali zależności. Inicjatywa na rzecz dywersyfikacji, w tym wszelkie nowe instrumenty prawne, to działanie wynikające ze [wspólnego komunikatu w sprawie wzmocnienia bezpieczeństwa gospodarczego UE](#).

Podstawa prawna

Pakiet na rzecz dywersyfikacji łączy środki oparte na dwóch odrębnych podstawach prawnych, co odzwierciedla dwa aspekty inicjatywy: handlowy i przemysłowy.

- i) instrument dywersyfikacji handlu będzie oparty na art. 207 TFUE, w tym na możliwości wprowadzenia środków celnych na podstawie art. 31 TFUE jako elementu polityki handlowej podlegającego wyłącznej kompetencji UE;
- ii) istniejące środki związane z jednolitym rynkiem na podstawie art. 114 TFUE zostaną poddane ocenie pod kątem ich dostosowania w celu uzupełnienia instrumentu dywersyfikacji handlowej.

Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Środki polityki handlowej w tej inicjatywie będą wchodzić w zakres dziedziny polityki, w której UE ma wyłączne kompetencje (na mocy art. 31 i 207 TFUE). W takim obszarze zasada pomocniczości nie ma zastosowania.

Zasada pomocniczości będzie miała zastosowanie w tych częściach inicjatywy, które odnoszą się do jednolitego rynku (art. 114 TFUE). Ta część inicjatywy będzie służyć wzmocnieniu odporności łańcuchów dostaw UE, a tym samym jej gospodarki, a także przyspieszeniu dywersyfikacji strategicznie istotnych łańcuchów wartości w państwach członkowskich. Może ona obejmować zarówno środki po stronie podaży, jak i popytu, takie jak wspieranie rozwoju alternatywnych źródeł dostaw zarówno w UE, jak i poza nią. W związku z tym w praktyce potrzebne są działania na szczeblu UE, aby określić zharmonizowane zasady, które mogą zapewnić skuteczne łagodzenie ryzyka, chronić uczciwą konkurencję, zapobiegać fragmentacji jednolitego rynku i obchodzeniu obowiązujących przepisów.

B. Główne cele i warianty strategiczne

Pakiet na rzecz dywersyfikacji stworzy ramy prawne i zachęci przedsiębiorstwa do ograniczania ryzyka związanego z ich łańcuchami dostaw. Będzie to możliwe dzięki środkom handlowym, ewentualnemu wsparciu zwiększania zdolności w zakresie dostaw (w UE, a także w zaufanych państwach trzecich) oraz agregacji zapotrzebowania. Zapewni to ochronę łańcuchów dostaw UE przed skutkami zakłóceń geopolitycznych i zapobiegnie wszelkim poważnym szkodom dla gospodarki i społeczeństwa UE przez zmniejszenie jej podatności na instrumentalne wykorzystywanie zależności w produktach i nakładach o krytycznym znaczeniu, przy jednoczesnym należytym zrównoważeniu tych celów z realiami rynkowymi

i wszelkimi kosztami krótkoterminowymi. Pakiet ma również na celu wzmocnienie popytu oraz alternatywnych/niezawodnych dostaw, a także dalsze wzmocnienie jednolitego rynku.

UE dysponuje różnymi narzędziami prawnymi i politycznymi, które określono we wspólnym komunikacie w sprawie wzmocnienia bezpieczeństwa gospodarczego UE. Są one w większości ograniczone do konkretnych sektorów (np. europejski akt w sprawie surowców krytycznych, akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, proponowany akt w sprawie przyspieszenia rozwoju przemysłu czy też proponowane inicjatywy regulacyjne w ramach pakietu dotyczącego suwerenności technologicznej, takie jak unijny akt w sprawie rozwoju chmury i AI oraz akt w sprawie czipów 2.0). W unijnym zestawie narzędzi nadal istnieje jednak szereg luk, m.in.:

- 1) brak odpowiedniej podstawy regulacyjnej do stosowania środków handlowych, które zachęcałyby przedsiębiorstwa do poszukiwania alternatywnych źródeł dostaw o krytycznym znaczeniu,
- 2) brak kompleksowej analizy pod względem tego, czy istniejące instrumenty gromadzenia danych są wystarczające do monitorowania krytycznych zagrożeń dla łańcucha dostaw w UE,
- 3) niewystarczające zachęty do absorpcji lub rozłożenia kosztów ograniczania ryzyka,
- 4) nieodpowiednie środki ochrony i ograniczania ryzyka dla bezpieczeństwa gospodarczego wynikającego z luk w istniejących warunkach dostępu do rynku, obowiązkach w zakresie zgodności i przepisach dotyczących wsparcia publicznego.

Opierając się na dostępnych dowodach, również zebranych w ramach tego zaproszenia do zgłaszania uwag, Komisja zbada możliwości opracowania kompleksowych środków mających na celu wyeliminowanie tych luk.

Przy przygotowaniu środków w ramach tej inicjatywy wzięte zostanie pod uwagę, aby nie pokrywały się one z istniejącymi instrumentami (lub będącymi obecnie przedmiotem negocjacji), w szczególności z sektorowymi środkami dywersyfikacji specyficznymi dla danego sektora.

C. Prawdopodobne skutki

Oczekuje się, że w perspektywie krótkoterminowej inicjatywa ta pociągnie za sobą koszty dostosowania dla przedsiębiorstw narażonych na zależności od krytycznych dostaw. Koszty te należy jednak rozważyć w kontekście znacznie większego ryzyka gospodarczego i ryzyka dla bezpieczeństwa związanego z ciągłym narażeniem na krytyczne zależności, w tym zakłócenia dostaw, presję geopolityczną i zmienność rynku.

Środki wsparcia zapewnią konkretne zachęty dla unijnych przedsiębiorstw i wzmocnią rynek wewnętrzny. Ułatwi to inwestycje w unijne zdolności produkcyjne i zaopatrzenie u alternatywnych dostawców spoza UE. W miarę jak przedsiębiorstwa będą odchodzić od dostawców z jednego kraju spoza UE, ten mechanizm rynkowy może uruchomić popyt zarówno na inne źródła importowe, jak i na produkcję europejską w niektórych dziedzinach.

Oczekuje się, że w perspektywie średnio- i długoterminowej inicjatywa wzmocni odporność łańcuchów dostaw w UE i jej bezpieczeństwo gospodarcze, a jednocześnie będzie miała pozytywny wpływ na działalność gospodarczą i tworzenie miejsc pracy.

W zakresie, w jakim inicjatywa ta doprowadzi do wzrostu przywozu z niedominujących krajów spoza UE, nie oczekuje się wpływu na środowisko w UE. Jeżeli jednak doprowadzi do zwiększenia dostaw wewnętrznych, wpływ na środowisko wynikający z ewentualnego zwiększenia zdolności produkcyjnych w UE będzie zależał od stopnia wykorzystania zrównoważonych procesów produkcyjnych, takich jak procesy oparte na odnawialnych źródłach energii i materiałach przyjaznych dla klimatu.

Nie przewiduje się, aby przedmiotowa inicjatywa miała wpływ na prawa podstawowe lub równość. Inicjatywa jest istotna pod względem następujących celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju: (i) cel nr 8 – „Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi”; (ii) cel nr 9 – „Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność”, ponieważ inicjatywa wzmocni odporność gospodarki UE; oraz (iii) cel nr 17 – „Wzmocnić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju” przez współpracę z partnerami o podobnych poglądach i rozwój alternatywnych łańcuchów dostaw.

D. Instrumenty lepszego stanowienia prawa

Ocena skutków

W konkluzjach Rady Europejskiej z 18–19 czerwca 2026 r. wyraźnie stwierdzono, że przed końcem roku Komisja powinna podjąć działania w celu przyspieszenia dywersyfikacji. Obecne trudne otoczenie geopolityczne ujawniło nadmierne zależności jako krytyczne ryzyko. Biorąc pod uwagę te realia oraz potrzebę

wykorzystania istniejących polityk i pilnego wypełnienia luk regulacyjnych, przeprowadzenie oceny skutków nie jest możliwe.

Jednakże zgodnie z [wytycznymi](#) i zestawem narzędzi Komisji Europejskiej w zakresie lepszego stanowienia prawa w sytuacji, gdy przeprowadzenie pełnej oceny skutków nie jest możliwe ze względu na pilny charakter sprawy i przyznane zostaje odstępstwo, sporządzony zostaje dokument analityczny w formie dokumentu roboczego. W dokumencie tym przedstawione zostaną dowody leżące u podstaw wniosku oraz szacunki dotyczące skutków.

Strategia konsultacji

Celem konsultacji jest zasięgnięcie opinii zainteresowanych stron na całym jednolitym rynku europejskim oraz krajów partnerskich w następujących kwestiach:

- priorytetowe traktowanie działań niezbędnych do przyspieszenia dywersyfikacji dostaw w sektorach krytycznych,
- ramy prawne i zachęty niezbędne do wspierania przedsiębiorstw we wzmacnianiu ich odporności, zwłaszcza w obliczu krytycznych zależności,
- wszelkie dodatkowe środki dywersyfikacji, które UE powinna rozważyć w ramach inicjatywy,
- możliwości udoskonalenia i zmiany obecnych ram regulacyjnych w ramach inicjatywy,
- możliwość priorytetowego traktowania wybranych łańcuchów dostaw lub sektorów względem innych z racji ich krytyczności lub wysokiego poziomu zależności, wraz z ewentualnym wskazaniem tych łańcuchów bądź sektorów,
- zakres, w jakim wybrane podejście powinno uwzględniać zarówno istniejące, jak i potencjalne zależności, jeżeli można je zidentyfikować,
- rodzaj środków wsparcia (finansowe lub niefinansowe), które mogłyby towarzyszyć pakietowi w celu złagodzenia ewentualnych kosztów wynikających z bardziej rygorystycznych środków dywersyfikacji,
- wyzwania, przed którymi stoją obecnie prywatne przedsiębiorstwa w kontekście podejmowanych prób dywersyfikacji,
- poziom współpracy między Komisją, organami krajowymi i przedsiębiorstwami prywatnymi we wdrażaniu środków dywersyfikacji, również w kwestii lepszej wymiany informacji na temat unijnych łańcuchów dostaw.

W tym celu i równolegle z niniejszym zaproszeniem do zgłaszania uwag Komisja zorganizuje wstępne spotkania rozpoznawcze z przedstawicielami przemysłu (głównymi zainteresowanymi stronami) oraz z państwami członkowskimi.

Niniejsze zaproszenie do zgłaszania uwag będzie otwarte przez cztery tygodnie i będzie dostępne na głównej stronie Komisji poświęconej [konsultacjom publicznym](#). Niniejsze zaproszenie do zgłaszania uwag jest dostępne we wszystkich 24 językach urzędowych UE, a odpowiedzi można udzielać w dowolnym z tych języków.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej w zakresie lepszego stanowienia prawa, mającymi na celu opracowywanie inicjatyw opartych na najlepszej dostępnej wiedzy, Komisja zachęca również naukowców, organizacje akademickie i stowarzyszenia naukowe dysponujące wiedzą fachową w dziedzinie odporności łańcucha dostaw do przedkładania odpowiednich opublikowanych i wstępnych badań naukowych, analiz i danych. Komisję w szczególności interesują opinie podsumowujące obecny stan wiedzy w odpowiednich dziedzinach.